

Tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Savonlinnan kaupungin aluekehitys vahvistunut

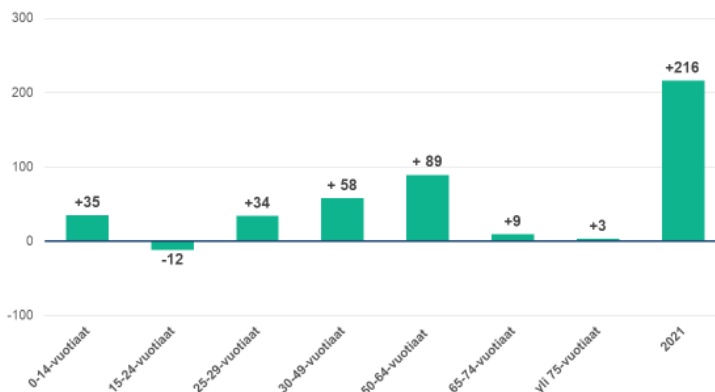
Savonlinnaan on kohdistunut vuosien aikana erilaisia kaupungin elinvoimaa ja elinkeinoelämää heikentäviä toimenpiteitä. Joensuun yliopiston kansainvälisen viestinnän laitoksen siirto vuonna 2006 vei 350 opiskelupaikkaa Joensuuhun. Itä-Suomen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen siirto Joensuuhun vuonna 2018 vei Savonlinnasta 1500 asukasta ja 350 työpaikkaa.

OKL:n kampuksen siirron jälkeen Savonlinnan kaupunki laati yhdessä elinkeinoelämän, Ammattiopisto Samiedun, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK), ELY-keskuksen, Etelä-Savon maakuntaliiton ja valtion päättäjien kanssa aluekehitysohjelman. Tehtävät toimenpiteet jaettiin kolmeen osaan:

- 1) yrityselämän investoinnit ja työpaikat
- 2) koulutuksen vahvistaminen ja sen suuntaaminen elinkeinoelämän tarpeisiin
- 3) toimivat liikenneyhteydet

Yllä mainittujen toimenpiteiden tuloksena Savonlinnan tilannetta on saatu korjattua. Savonlinna saavutti vuonna 2021 suurimman muuttovoittonsa koko 2000-luvulla. Suurin nettomuuttovoitto kohdistui 0-59-vuotiaisiin ollen +183 henkilöä. Koko nettomuuttovoitto oli Savonlinnassa +216 henkilöä. Xamkin Savonlinnan kampuksen opiskelijamäärä on kasvamassa 1400 opiskelijaan. Muun muassa Metsäliitto investoi Savonlinnaan uuden 52 miljoonan euron ja kokonaisuudessaan 100 uutta työpaikkaa luoneen kertopuutehtaan. Kaupungin työllisyystilanne onkin edelleen parantanut. Lisäksi Savonlinnan nettoyrityskanta on vahvassa kasvussa. Kaupungin talous on vahvistunut talouden tasapainotusohjelman avulla, taseessa on 22 miljoonaa euroa ylijäämää ja konsernivelkoja lyhennetty 50 miljoonalla eurolla sekä veroprosenttia alennettu.

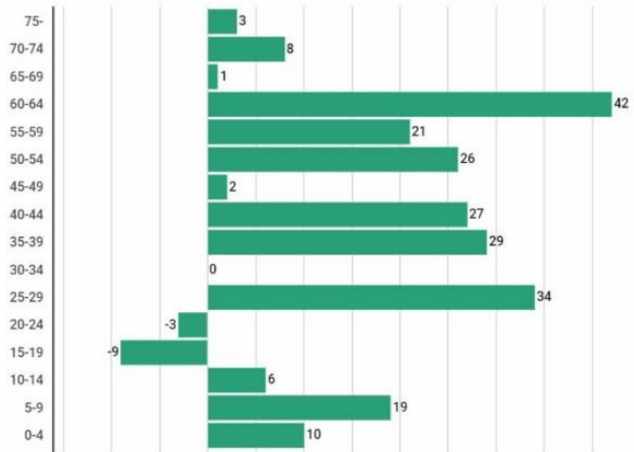
Savonlinnan kokonaisnettomuutto ikäryhmittäin

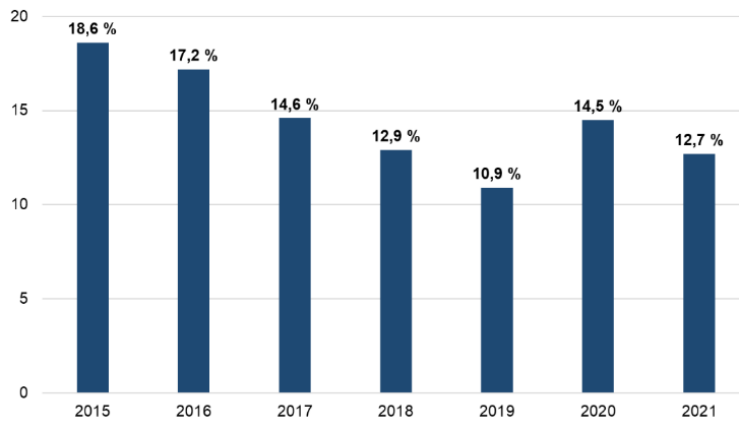
Kokonaisnettomuutto ikäryhmittäin Savonlinnassa 2021

Lähde: Tilastokeskus / Muuttoliike

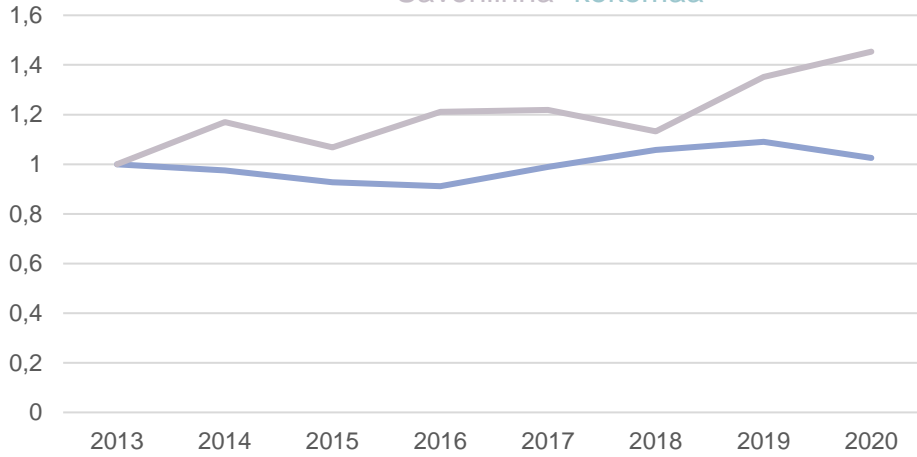
Kokonaisnettomuutto ikäryhmittäin Savonlinnassa 2021

Työttömien osuus Savonlinnan työvoimasta 2015-2021

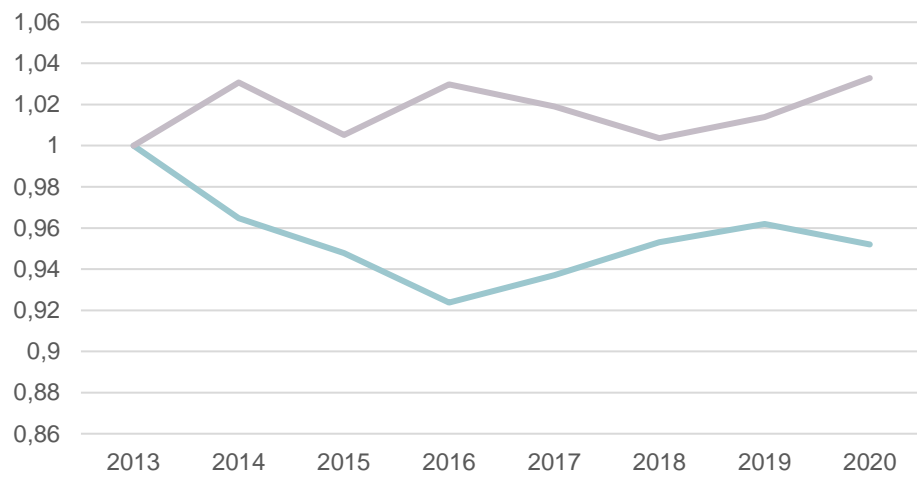

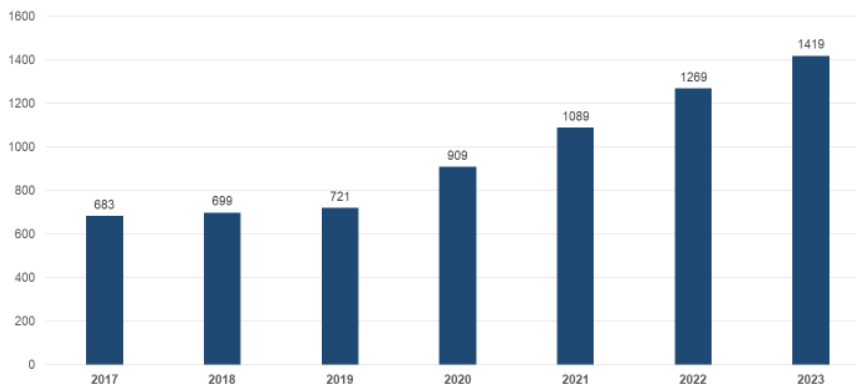
Teollisuuden liikevaihdon kehitys 2013-2020
Savonlinna- kokomaa

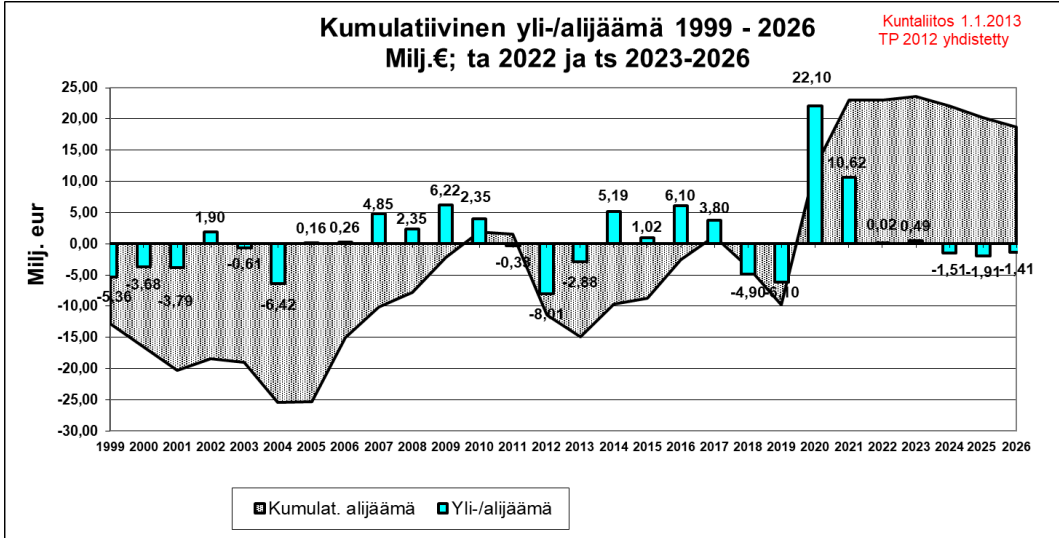

Teollisuuden henkilöstömäärän kehitys 2013 - 2020
Savonlinna- kokomaa

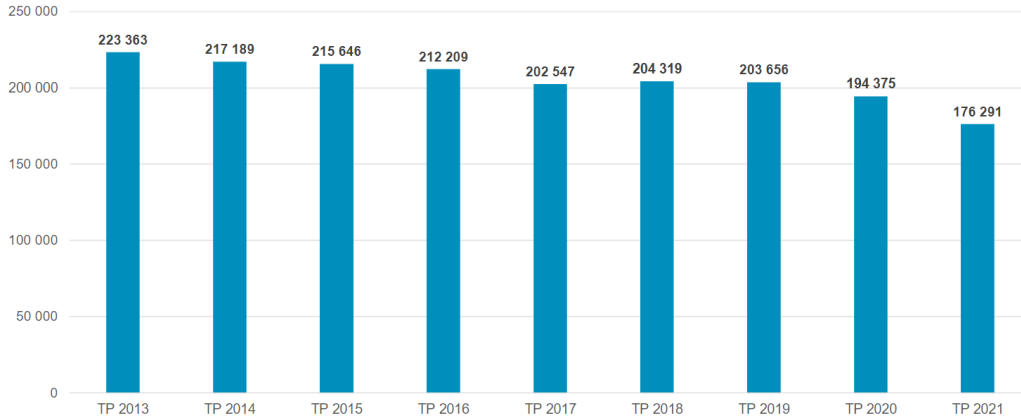

Xamkin Savonlinnan kampuksen opiskelijamäärän kehitys 2017-2023

Konsernivelka ajalla 2013-2021, (1000 €)

Savonlinnan korkeakoulukeskus- mallin ja teknologiapuisto Nohevan kehittämissesitykset

Savonlinnan Teknologiaapuisto Nohevaan kuuluvat muun muassa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamkin elektroniikan testilaboratorio ja kuitulaboratorio, Xamkin ja Aalto-yliopiston yhteisesti toteuttama mikroselluloosalaboratorio sekä Luonnonvarakeskus Luken metsäpuiden kasvullisen lisäyksen laboratorio. Parhailaan on rakenteilla 15 miljoonan euron puurakentamisen tutkimus-, tuotekehitys- ja testauslaboratorio ja samoin valmistumassa laiteinvestointeen noin 4 miljoonan euron Luonnonvarakeskuksen materiaalikäsittelytilat, jotka mahdollistavat robotiikan avulla puun alkiotuotannon volyymin nostamisen.

Teknologiaapuisto Noheva, yhdessä yritysten, oppilaitosten ja TKI-yksiköiden kanssa, muodostaa TKI-klusterin, jonka tarkoituksena on rekisteröityä European Cluster Collaboration Platformille.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kuitulaboratorio palvelee Suomen suurimpiin kuuluvaa mekaanisen metsäteollisuuden keskittymää. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk kouluttaa Nohevassa teollisen puurakentamisen insinöörejä (amk), biotuotetekniikan insinöörejä (amk) sekä sähkö- ja automaatiotekniikan insinöörejä (amk). Teknologiaapuisto Nohevassa on Aalto yliopiston työelämäprofessori. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta valmistuvilla biotuotetekniikan insinööreillä on täten jatkokoulutusväylä Aalto-yliopistossa.

Savonlinnassa sijaitsee myös Itä-Suomen suurin sähkömekaanisen elektroniikkateollisuuden keskittymä, jonka TKI-toimintaa palvelee Xamkin elektroniikan testilaboratorio. Neuvotteluissa on parhailaan Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa sähkö- ja energiatekniikan diplomi-insinööri -jatkokoulutusväylä.

Teknologiaapuiston kokonaisuutta ja alueen teollisuuden tarpeita tukee myös Jyväskylän yliopiston ja Savonlinnan Kesäyliopiston uusi toimintamalli, joka mahdollistaa syksystä 2021 alkaen tietotekniikan kandidaatti- ja maisterikoulutuksen suorittamisen Savonlinnasta käsin. Lisäksi neuvotteluissa on yhteistyöyliopiston kanssa konetekniikan diplomi-insinöörimuuntokoulutuksen toteuttaminen Savonlinnassa.

Tulokset

Teknologiaapuiston innovatiiviseen ekosysteemiin on panostettu yhteensä noin 70 milj. € Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun, Savonlinnan kaupungin, Etelä-Savon maakuntaliiton, valtion, LUKE:n, yritysten ja muiden yhteistyötahojen toimesta.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk sai suurimman osuuden ensi kertaa haussa olleesta tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnan erityisrahoituksesta, kun se sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä rahoitusta biotuoteteknisen tutkimus- ja kehitystyönsä vahvistamiseen. Kumppanina hakemuksessa oli Luonnonvarakeskus Luke. Laadun ja innovatiivisuuden rinnalla yksi OKM:n erityisrahoituksen kriteereistä oli se, kuinka hyvin kehitystyö sopii yhteen hallituksen kärkihankkeiden kanssa.

Xamkin Kuitulaboratoriolla on bio- ja kiertotalouden alalla kaksi Horizon 2020 -hanketta, joiden yhteenlaskettu budjetti on noin 1,3 milj. €.

Yritysten tutkimusostot ja yksityinen rahoitus Xamkin Kuitulaboratorion TKI-toimintaan ovat toiminnan aikana olleet yhteensä noin 10 milj. €. Teknologiaapuisto on jo tähän saakka tuottanut arviolta noin 200 miljoonan euron vientiliikevaihdon alan yrityksiin.

Jatkokehittäminen:

- Teolliseen puurakentamiseen dynaamisen kuormituksen testauksen / maanjäristystestauslaitteen investointi 3,5 milj. € (2023-24) – hanke tukisi merkittävästi suomalaisten insinööripuutuotteiden ja järjestelmien kansainvälistä vientiä ja tätä palvelevaa tuotekehitystä ja suunnitteluosaamista.
- Uudet kuitutuotteet ja ratkaisut 4 milj. € (Kuitulaboratorion laajennus ja kehittäminen mm. tekstiiliarvoketjun, uusien selluloosapohjaisten tuotteiden ja puhtaiden prosessien teolliseen tutkimukseen)
- Noheva 2- teknologiaapuiston laajennus. Hankkeen kokonaisbudjetti on n. 12 M€. Noheva 2 rakennetaan vihreän siirtymän ja metsäbiotalouden tulevaisuuden innovaatiokeskukseksi. Noheva 2:n tiloihin kootaan huippuluokan tki-fasiliteetteihin kriittinen massa tulevaisuuden osaajia vihreän siirtymän kärkialoilla, joilla on Savonlinnassa vahvat edellytykset kehittyä edelleen maailman johtaviksi. Noheva 2 hanke sisältää mm.
 - Sähkö- ja automaatiotekniikan tutkimus- ja koestuslaboratorion
 - Teollisuuselektronikan tuotekehitys ja tutkimusyksikön
 - Teollisuuden IOT- digitalisaation tutkimusympäristön
 - Materiaalitekniikan tutkimusympäristön
 - Fasiliteetit Metsäbiotalouden Start Up yrityksille
 - InnovaatioSaari edistämään hyödyllisiä kohtaamisia Teknologiaapuistossa.

Nämä investoinnit tukevat erittäin vahvasti Savonlinnan kasvavaa teollisuutta, joka muodostaa monipuolisuudessaan huippuklusterin Suomessa. Toteutuessaan kehittämishankkeet vahvistavat alueen tuotekehitys- ja innovaatiokeskittymää, joka tukee alan yritystoiminnan toimintaa, kasvuedellytyksiä, tuotekehitystä ja kansainvälistymistä.

Savonlinnan malli

Yliopistolain 2 § mukaan yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Yliopistot saavat strategista rahoitusta toimintaansa esimerkiksi Suomen Akatemialta. Käytännön tasolla yliopistojen toiminta ja rahoitus keskittyy pitkälti yliopiston läheisellä vaikutusalueella oleviin alueisiin, kehittämishankkeisiin, yrityksiin ja toimijoihin. Samaan aikaan Suomen akatemian jakama yliopistojen ja tutkimuslaitosten rahoitus keskittyy pitkälti Etelä-Suomeen.

Suomen akatemian rahoituspäätöksistä 78% keskittyy yliopistoille, kun taas esimerkiksi ammattikorkeakoulut saavat vain 1%. Tämä muodostaa merkittävän haasteen Savonlinnan kaltaisten alueiden kehitykselle, joissa ei toimi yliopistoa. Nykyisen yliopisto- ja yliopistokeskusten rinnalle tarvitaan Savonlinnan mallin kaltainen yritysten ja yliopistojen sekä ammattikorkeakoulujen verkostoyhteistyö.

Savonlinnan malli käytännössä:

1. Olemassa olevan ammattikorkeakoulujärjestelmän ja valmiin infran yhteyteen tuodaan mukaan yliopistojen tuottamaa koulutustarjontaa ja mahdollistetaan opintopolut toiselta asteelta aina ylempiin korkeakoulututkintoihin ja tohtorintutkintoihin asti.
2. Otetaan täysi hyöty irti jo olemassa olevasta ammattikorkeakoulujen infrastruktuurista. Savonlinnan Teknologiaapuisto Nohevassa on muun muassa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamkin elektroniikan testilaboratorio ja kuitulaboratorio, Xamkin ja Aalto-yliopiston yhteisesti toteuttama mikroselluloosalaboratorio sekä Luonnonvarakeskus Luken metsäpuiden kasvullisen lisäyksen laboratorio.
3. Hyödynnetään yliopistojen professuureja ja tuodaan heidän osaaminen sekä kansainväliset verkostot alueen ammattikorkeakoulujen ja elinkeinoelämän innovaatioiden synnyn sekä menestymisen tueksi. Savonlinnassa on tällä hetkellä työelämäprofessori (Professor of Practice), joka työskentelee sekä Aalto-yliopistossa että Savonlinnan Teknologiaapuisto Nohevassa. Hänen avukseen Aalto-yliopistoon on rekrytoitu Otaniemeen post-doc -tutkija, joka keskittyy kansalliseen ja kansainväliseen tutkimushankevalmisteluun sekä teollisuusyhteistyön edistämiseen. Tavoitteena on vahvistaa entisestään Teknologiaapuiston tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa erityisesti puukuidun muokkauksen ja uusien materiaali- ja prosessisovellustusten alalla.
4. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta valmistuvilla biotuotetekniikan insinööreillä on jo nyt jatkokoulutusväylä Aalto-yliopistossa. Edellisessä kohdassa mainittu professori voi toimia diplomi- ja väitöskirjatöiden ohjaajana, ja lisäksi professuuri vahvistaa Aalto-yliopiston ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteistyötä Savonlinnassa.
5. Teknologiaapuiston kokonaisuutta ja alueen teollisuuden tarpeita tukee myös Jyväskylän yliopiston ja Savonlinnan Kesäyliopiston uusi toimintamalli, joka on mahdollistanut syksystä 2021 alkaen tietotekniikan kandi- ja maisterikoulutuksen suorittamisen Savonlinnasta käsin.

Savonlinnan kaupunki esittää, että

1. Yhdenmukaistetaan Hannu Sirenin tekemän yhteistyöllä osaamista, aluekehitystä ja kansainvälisyyttä -raportin mukaisesti tutkintonimikkeet yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Tutkintonimikkeet yhdenmukaistetaan niin, että ylemmän korkeakoulututkinnon nimike on yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa sama.
2. Erittäin tuloksekkaan ja vaikuttavan Savonlinnan mallin laajentamiseksi rakennetaan pysyvät työelämäprofessorit Savonlinnan Teknologiapuistoon biotuotetekniikan rinnalle. Teollisen puurakentamisen työelämäprofessori Aalto yliopiston kanssa, Sähkö- ja automaatioalan työelämäprofessori LUT:n kanssa ja ICT-alan työelämäprofessori yhteistyöyliopiston kanssa. Lisäksi selvityksessä on muita mahdollisia professuureja. Lisäksi vahvistetaan edelleen LUKEN kasvullisen lisäyksen tutkimustoimintaa.
3. Integroidaan yliopistoja ja ammattikorkeakouluja toisiinsa Savonlinnan korkeakoulukeskus- ja teknologiapuistomallilla, jossa ammattikorkeakoulun rakenteiden päälle rakennetaan yliopistotasoisista koulutusta ja tutkimusta. Tämä on kustannustehokasmalli tuoda yliopistojen tutkimusta, osaamista ja koulutusta alueille, jolta puuttuu oma yliopisto. Toteutetaan kaupungin esittämä Savonlinnan mallin mukainen pilotti vuosina 2023-2028. Pilotti rahoitettaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön sekä osallistuvien toimijoiden yhteistyönä vuosina 2023-2028. Valtioneuvosto osallistuisi pilotin rahoittamiseen kuudella miljoonalla eurolla. Pilotin rahoittamisen yhteydessä päätettäisiin Savonlinnan nimeämisestä yliopistokeskukseksi. Tämän yliopistokeskuksen erityinen toimintamalli olisi Hannu Sirenin raportin mukaisesti toimia yhteistyöalustana alueen ammattikorkeakoulun kanssa.
4. Veloitettaisiin yliopistot tulossopimusohjauksessa käyttämään strategiarahoituksesta 10% muualla kuin yliopiston varsinaisen sijaintipaikkakunnan ympäristössä yhteistyössä kaupunkien, maakuntaliittojen ja elinkeinoelämän kanssa. Tämä olisi väylä edistää Savonlinnan mallin mukaisesti yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja elinkeinoelämän verkostoyhteistyötä. Suomen akatemian 500 miljoonan euron vuosittainen rahoitus keskittyy lähes täysin yliopistokaupunkeihin.
5. Teknologiapuiston innovatiivisille investointihankkeille kohdennetaan EU-rahoituksen lisäksi riittävästi suoraa valtion rahoitusta hankkeiden nopean liikkeelle lähdön varmistamiseksi ja Savonlinnan teollisuuden tulevaisuuden kasvun varmistamiseksi. Savonlinnan kaupunki esittää, että valtio osallistuu Noheva 2- teknologiapuiston laajennus- ja kehittämishankkeeseen 70% kehittämis- ja investointiavustuksella. Osallistuminen toteutetaan muuttamalla oikeudenmukaisen siirtymän rahaston lainsäädäntöä sellaiseksi, että rahastoa voidaan hyödyntää myös investointien tukemiseen.

Muut esitykset:

6. Etelä-Savon hyvinvointialueelle kirjataan veloitteeksi ylläpitää Savonlinnassa ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyssairaala, jossa yleisanestesiassa tapahtuva leikkaustoiminta on mahdollista. Lisäksi sairaalaa koskeva määräaika muutetaan toistaiseksi voimassaolevaksi. Kahden sairaalan mallista aiheutuu noin 5-6 miljoonan euron ylimääräiset kustannukset sairaalaa kohden. Kaupunki esittää, että rahoituslakia muutettaisiin siten, että lakiin tulisi erillinen kriteeri Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueiden toiminnan turvaamiseksi. Esityksen taustalla on alueen olosuhdetekijät sekä molempien hyvinvointialueen sairaaloiden elinvoimavaikutukset. Lisäksi eduskunta on edellyttänyt hallitusta turvaamaan Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden riittävän palvelutason.